EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 11.9.2024
COM(2024) 400 final

# ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

## o jednáních vedených Komisí v oblasti vývozních úvěrů ve smyslu nařízení (EU) č. 1233/2011

## 1. Úvod

V příloze I nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1233/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o uplatňování některých pravidel v oblasti státem podporovaných vývozních úvěrů a o zrušení rozhodnutí Rady 2001/76/ES a 2001/77/ES[1] se stanoví, že Evropská komise poskytne Evropskému parlamentu zprávu o jednáních týkajících se státem podporovaných vývozních úvěrů. Tato zpráva se týká období od září 2016 do konce roku 2023.

Od konce 70. let 20. století je hlavním fórem pro mezinárodní pravidla v oblasti vývozních úvěrů **Ujednání OECD o státem podporovaných vývozních úvěrech** (dále jen „ujednání“)[2]. Kromě obecných pravidel pro transakce vývozních úvěrů obsahuje ujednání také „odvětvové dohody“, které se týkají zvláštních pravidel financování pro konkrétní průmyslová odvětví a druhy činností. V období, na které se vztahuje tato zpráva, bylo dosaženo dohody o **modernizaci ujednání** (mimo jiné byla pravidla v něm obsažená přizpůsobena tak, aby lépe podporovala cíle Pařížské klimatické dohody) – tento proces byl zahájen v roce 2020 a úspěšně dokončen v roce 2023. Účastníci ujednání se navíc v roce 2021 dohodli na **ukončení státní podpory vývozních úvěrů pro uhelné elektrárny**.

Mimo OECD probíhala hlavní jednání v rámci **Mezinárodní pracovní skupiny pro vývozní úvěry**, která sdružovala OECD a významné rozvíjející se ekonomiky. Jednání, která byla původně zahájena v roce 2012, pokračovala i během sledovaného období, ale v roce 2020 byla pozastavena z důvodu malé shody v základních otázkách.

## 2. Vývoj v OECD během sledovaného období

*Tvorba pravidel*

Nejvýznamnějšími jednáními v oblasti tvorby pravidel ve sledovaném období byly: dohoda o modernizaci ujednání a jeho dalším sladění s cíli v oblasti klimatu v červenci 2023; a dohoda z října 2021 o zákazu státní podpory vývozních úvěrů a vázané podpory pro vývoz nových uhelných elektráren, jakož i zařízení do stávajících elektráren. Dalšími významnými událostmi ve sledovaném období bylo zahájení přezkumu zákazu uhlí v roce 2022 a reforma ustanovení ujednání o místních nákladech a o obchodní úrokové referenční sazbě (CIRR). Níže je také uvedena řada dalších změn ujednání.

i) Modernizace ujednání a rozšíření působnosti odvětvové dohody o změně klimatu

V návaznosti na první návrh EU z listopadu 2019 se účastníci dohodli na společném rámci pro jednání o modernizaci ujednání v listopadu 2020. Technická jednání byla zahájena v listopadu 2020 a konečné dohody bylo dosaženo v březnu 2023.

**Modernizace**, která je v platnosti od 15. července 2023, umožňuje prodloužit lhůtu splatnosti až na 22 let u transakcí šetrných ke klimatu a až na 15 let u většiny ostatních transakcí. Na všechny země se vztahují stejná pravidla pro maximální lhůty splatnosti (bez rozdílu mezi

[1] Úř. věst. L 326, 8.12.2011, s. 45.

[2] V současné době má ujednání 11 účastníků: Austrálie, Kanada, Evropská unie, Japonsko, Korea, Nový Zéland, Norsko, Švýcarsko, Turecko, Spojené království a Spojené státy.

zeměmi kategorie I a kategorie II). Modernizované ujednání rovněž poskytuje větší flexibilitu v profilu splácení (tj. ve struktuře podmínek týkajících se splácení, které zahrnují frekvenci, velikost a strukturu splácení jistiny a úroku) a zároveň vyžaduje vysokou transparentnost. Kromě toho jsou nejnižší sazby pojistného úvěrového rizika, které jsou exportní úvěrové agentury povinny účtovat za své pojistné krytí, sníženy (nejvýše o 15 %) v případě transakcí s delší lhůtou splatnosti. V hlavním textu ujednání byly zrušeny odvětvové dohody pro železniční infrastrukturu a struktury financování projektu, protože se staly nadbytečnými, a to vzhledem k tomu, že jejich flexibilita je nižší než flexibilita obecných pravidel ujednání.

Účastníci dále **rozšířili působnost odvětvové dohody o změně klimatu** o projekty týkající se environmentálně udržitelné výroby energie; zachycování, ukládání a přepravy $CO_2$, přenosu, distribuce a ukládání energie, čistého vodíku a amoniaku, výroby s nízkými emisemi, dopravy s nulovými a nízkými emisemi a využití čisté energie v oblasti nerostů a rud. Tento vývoj přispěje k většímu dopadu financování vývozu v úsilí o zajištění cílů v oblasti klimatu a plnění závazku Pařížské dohody, aby finanční toky odpovídaly cestě k nízkým emisím skleníkových plynů a rozvoji odolnému vůči změně klimatu.

V rámci modernizace ujednání byla rovněž přeformulována **odvětvová dohoda o lodích** tak, aby se stala samostatnou odvětvovou dohodou. (Pozn.: Diskuse o reformě odvětvové dohody o lodích byly zahájeny v březnu 2024.)

ii) Zákaz podpory uhelných elektráren

V červnu 2021 předložila EU na zasedání účastníků ujednání svůj návrh na přezkum odvětvové dohody o projektech výroby elektřiny z uhlí (dříve příloha VI ujednání) s cílem zakázat státem podporované vývozní úvěry nebo vázanou pomoc pro uhelné elektrárny, dodávky zařízení pro tyto elektrárny a související činnosti, jako je těžba a přeprava energetického uhlí. Další jednání proběhla na mimořádném zasedání účastníků, které se konalo ve virtuální podobě dne 15. září 2021. Účastníci dosáhli konsensu v říjnu 2021, před konferencí OSN o změně klimatu v roce 2021 (COP 26). Výsledek přispívá k naplnění ambicí Unie dosáhnout cílů Pařížské klimatické dohody.

Dohodnuté znění, které tvoří článek 6 ujednání, obsahuje okamžitý zákaz státem podporovaných vývozních úvěrů nebo vázané pomoci na vývoz nových uhelných elektráren a dodávek zařízení do stávajících elektráren. Předpokládá rovněž řadu výjimek. Je povoleno poskytovat podporu elektrárnám, které pracují s účinným zařízením na zachycování, využití a ukládání uhlíku, nebo na modernizaci stávajících uhelných elektráren za účelem instalace zařízení na zachycování, využití a ukládání uhlíku, a to na základě prahové hodnoty emisí 350 metrických tun $CO_2$ na GWh (nebo podobných vhodných kritérií uvedených v třídě projektů B, typu 1 dodatku 1 odvětvové dohody o změně klimatu). Druhá výjimka umožňuje podporu vývozních úvěrů na zařízení pro snižování znečištění nebo emisí, jež jsou určena k použití ve stávajících zařízeních, pokud v jejich důsledku nedojde k prodloužení životnosti zařízení ani zvýšení kapacity. A v neposlední řadě nový článek 6 stanoví, že pokud budou v budoucnu vyvinuty účinné technologie pro snižování emisí $CO_2$, které nejsou zařízeními na zachycování, využití a ukládání uhlíku, mohou účastníci na základě konsensu rozhodnout o povolení jejich podpory. Nový článek 6 nahradil odvětvovou dohodu o projektech výroby elektřiny z uhlí, která byla z ujednání vypuštěna.

iii) Zahájení přezkumu článku 6

V návaznosti na nový článek 6 a v souvislosti s rozšířením oblasti působnosti odvětvové dohody o změně klimatu předložila EU účastníkům v červenci 2022 první diskusní dokument o přezkumu článku 6 ujednání s cílem pokrýt veškerá fosilní paliva (včetně činností těžby a přepravy energetického uhlí, činností průzkumu, těžby, přepravy, skladování, rafinace, distribuce ropy a zemního plynu pro energetický sektor a neomezené výroby elektřiny). V listopadu 2023 následoval návrh, v němž byly uvedeny ohledně přístupu další informace. Návrh EU počítá se zákazem s omezenými výjimkami, který by podléhal přísnému mechanismu transparentnosti a požadavku na zveřejnění jakékoli pokračující podpory s odůvodněním jejího poskytnutí. Návrh by rovněž z odvětvové dohody o změně klimatu vyloučil všechny projekty založené na fosilních palivech. V současné době o něm účastníci jednají.

iv) Reforma ustanovení o místních nákladech

V červnu 2019 předložila EU návrh na zvýšení maximální výše místních nákladů, které by mohly být podporovány podle pravidel ujednání. Účastníci návrh projednali v listopadu 2019 a v březnu a červnu 2020, kdy již panovala obecná shoda na principu zavedení větší flexibility do ujednání v této otázce, nikoli však na mechanismu původně navrženém EU.

V listopadu 2020 předložila EU kompromisní návrh, který navrhoval zvýšit maximální úroveň podpory místních nákladů na 40 % hodnoty vývozní transakce v zemích kategorie I a 50 % hodnoty vývozní transakce v zemích kategorie II pro všechna odvětví (s výjimkou odvětvové dohody v oblasti letectví a odvětvové dohody o lodích) a ponechat beze změny požadavky na oznámení předem v případě, že místní náklady přesáhnou 15 % hodnoty vývozní transakce. Účastníci neformálně souhlasili s návrhem; se zrušením zvláštních ustanovení o místních nákladech obsažených v odvětvové dohodě o projektech v oblasti obnovitelných zdrojů energie, přizpůsobování se změně klimatu a jejího zmírňování a vodního hospodářství (odvětvová dohoda o změně klimatu); a se zavedením ustanovení o přezkumu, který by se měl uskutečnit tři roky po vstupu nových ustanovení o místních nákladech v platnost. Tyto změny byly formálně schváleny všemi účastníky písemným postupem v roce 2021.

v) Reforma obchodní úrokové referenční sazby

Jednání o reformě byla zahájena na 15. zasedání technických expertů účastníků v březnu 2017. Po dlouhé řadě technických výměn se účastníci 15. července 2021 formálně dohodli na znění reformy obchodní úrokové referenční sazby, které se stalo použitelným od 15. července 2023.

Dohoda zahrnuje revidovanou metodiku konstrukce základních sazeb (s použitím osmi splatností státních dluhopisů namísto tří či dokonce jedné, jak tomu bylo v minulosti), harmonizovaný výpočet obchodní úrokové referenční sazby mezi různými odvětvovými dohodami (s výjimkou odvětvové dohody o lodích a odvětvové dohody v oblasti letectví, které mají samostatnou metodiku obchodní úrokové referenční sazby) a zavedení ustanovení pro držení obchodní úrokové referenční sazby před podpisem finanční smlouvy. Přezkum rovněž zavedl povinnou závazkovou provizi pro přímé věřitele.

Navíc v důsledku ukončení používání referenční sazby LIBOR v roce 2021 nebylo možné použít nově dohodnutou metodiku výpočtu nové marže obchodní úrokové referenční sazby (polovina tříměsíčního průměru denních výnosů pětiletých swapových sazeb + 80 bazických bodů). V rámci jednání o modernizaci v roce 2023 se účastníci dohodli na dočasné fixní marži ve výši 100 bazických bodů do doby, než budou vytvořena nová pravidla, nebo do 14. července 2024. V listopadu 2023 se odborníci dohodli na prodloužení dočasné marže o jeden rok (tj. do 14. července 2025).

vi) Společné postupy

Nepříznivý hospodářský dopad pandemie COVID-19 měl dopad i na vývoj pravidel ujednání, o čemž svědčí přijetí společných postupů o i) odkladu splátek v rámci odvětvové dohody v oblasti letectví v roce 2021 a ii) snížení platby předem, a to v letech 2021 a 2023.

- Odklad splátek v oblasti letectví

V únoru 2021 předložila EU sekretariátu OECD návrh společného postupu ke zmírnění závažných dopadů zdravotní krize spojené s onemocněním COVID-19 na evropský průmysl civilního letectví. Zamýšlený společný postup by účastníkům odvětvové dohody v oblasti letectví umožnil dočasně podporovat své výrobce civilních letadel, jejichž činnost je ohrožena krátkodobými problémy s likviditou, se kterými se v důsledku omezení v mezinárodní dopravě spojených s pandemií potýkají provozovatelé a kupující nových letadel a motorů. Společný postup byl účastníky přijat a nabyl účinnosti dne 12. března 2021. Pokrýval období od 1. listopadu 2020 do 31. října 2021.

- Snížení platby předem

Dne 5. listopadu 2021 se účastníci dohodli na společném postoji týkajícím se snížení minimální platby předem požadované od kupujících při transakcích podle pravidel ujednání. Účastníci schválili toto opatření jako naléhavý a výjimečný krok, který je nutný v reakci na hospodářskou recesi způsobenou zdravotní krizí onemocnění COVID-19. Společný postup pro rok 2021, který byl původně platný do 4. listopadu 2022, byl prodloužen o další rok, takže jeho platnost skončí 4. listopadu 2023. Podobný společný postup z důvodu zvýšených úrokových sazeb a pokračujících inflačních tlaků byl účastníky dohodnut v prosinci 2023 a bude platit jeden rok.

vii) Další vývoj v oblasti tvorby pravidel

V průběhu sledovaného období byla v souvislosti s přezkumy různých odvětvových dohod změněna řada lhůt. V roce 2021 byla změněna lhůta pro přezkum odvětvové dohody o vývozních úvěrech pro jaderné elektrárny na konec roku 2023; v roce 2021 byly rovněž na konec roku 2023 změněny tři lhůty týkající se dohody v oblasti železnice (lhůta pro přezkum, ustanovení o skončení platnosti a změna požadavku na syndikaci pro transakce v zemích OECD s vysokými příjmy). (Pozn.: odvětvová dohoda v oblasti železnice byla v rámci modernizace vymazána. Viz níže.) Konečně byla prodloužena lhůta ustanovení o skončení platnosti odvětvové dohody o změně klimatu, která se vztahuje na dodatek III (kritéria způsobilosti pro projekty přizpůsobení se změně klimatu), a to o jeden rok do 31. prosince 2021.

Dalším vývojem ve sledovaném období bylo začlenění dohody o pojistných sazbách pro země s tržní referenční hodnotou do ujednání v roce 2017. V listopadu 2016 se účastníci dohodli na tomto novém souboru pravidel pro země s pojistným úvěrového rizika, kde je obecně dostupné soukromé tržní financování (tj. země s tržní referenční hodnotou).

Během sledovaného období se účastníci nadále dohodli na dvouletém prodloužení platnosti Dohody o transparentnosti nevázaných úvěrů na oficiální rozvojovou pomoc, která původně vstoupila v platnost v roce 2005. Naposledy se tak stalo v roce 2022, kdy byla dohoda prodloužena do prosince 2024 – tehdy se bude diskutovat o tom, zda bude dohoda trvalá, nebo zda bude prodloužena na delší dobu.

*Noví účastníci*

Během sledovaného období se účastníky ujednání staly Turecko (listopad 2018) a Spojené království (červen 2021), čímž se celkový počet účastníků zvýšil na 11. Spojené království se rovněž stalo účastníkem odvětvové dohody o vývozních úvěrech pro civilní letadla (dále jen „odvětvová dohoda v oblasti letectví“).

Turecko požádalo o účast v ujednání v září 2017. Jeho účast na ujednání byla schválena s okamžitou platností v listopadu 2018. Spojené království se účastnilo ujednání i odvětvové dohody v oblasti letectví již od jejich vzniku, a to prostřednictvím svého členství v Evropské unii. Po vystoupení z Evropské unie 31. ledna 2020 jeho účast skončila. Zasedání účastníků ujednání a odvětvové dohody v oblasti letectví v období od března 2020 do března 2021 se Spojené království účastnilo jako pozorovatel. V červnu 2021 se Spojené království stalo účastníkem ujednání i odvětvové dohody v oblasti letectví.

## 3. Mezinárodní pracovní skupina pro vývozní úvěry

*Souvislosti*

Mezinárodní pracovní skupina zahájila svou činnost v roce 2012 jako fórum pro dialog mezi OECD a poskytovateli státem podporovaných vývozních úvěrů, kteří nejsou členy OECD, s cílem dohodnout se na novém souboru mnohostranných ustanovení ve formě „pokynů“. Mezinárodní pracovní skupina má 18 členů: někdejších 10 účastníků Ujednání OECD o státem podporovaných vývozních úvěrech – „Ujednání OECD“[3] a dále Brazílii, Čínu, Indii, Indonésii, Izrael, Malajsii, Ruskou federaci a Jihoafrickou republiku. Účast EU na jednáních mezinárodní pracovní skupiny schválila Rada dne 26. listopadu 2015.[4]

Navzdory dvaceti jednáním mezinárodní pracovní skupiny v letech 2012 až 2019 však nebyl pokrok dostatečný. V zásadních strukturálních otázkách, jako je míra transparentnosti potřebná k prokázání souladu s případnými ustanoveními a rozsah jejich uplatňování, se objevily velké rozdíly. To nakonec vedlo k rozhodnutí EU a skupiny dalších členů mezinárodní pracovní skupiny pozastavit svou účast na technických jednáních dne 19.

[3] Austrálie, Kanada, EU, Japonsko, Korea, Norsko, Nový Zéland, Švýcarsko, Turecko a USA.
[4] https://www.consilium.europa.eu/media/23017/st14376-fr15.pdf

listopadu 2020.[5] Pozastavení je dočasné, nicméně doposud nebyly splněny podmínky, aby mohlo dojít k obnovení prací.

Během sledovaného období se uskutečnilo 9 oficiálních technických zasedání mezinárodní pracovní skupiny: v roce 2016 v Brasilii, v roce 2017 ve Washingtonu a Pekingu, v roce 2018 v Římě, Haagu a Lucemburku a v roce 2019 v Oslu, Bukurešti a Brasilii.

*Generální tajemník a pracovní skupiny*

Členové mezinárodní pracovní skupiny jmenovali generálního tajemníka s cílem zajistit efektivnější proces jednání a poskytnout neutrální nápomoc. Paní Michal Ronová z Itálie se ujala svých povinností na dobu tří let od 1. září 2017. Členové se rovněž dohodli na jejím nástupci, kterým se od roku 2020 stal pan Jian-Ye Wang z Číny.

Pro usnadnění přípravy technických diskusí mezi plenárními zasedáními mezinárodní pracovní skupiny byla vytvořena řada pracovních skupin pro: maximální státní podporu a platbu předem; místní náklady; maximální lhůty splatnosti a profil splácení; sdílení informací; oblast působnosti; ceny; a úrokové sazby. Samostatné diskuse byly zahájeny také o lodích.

Při jednáních bylo dosaženo určité shody v řadě technických otázek. Například na 17. zasedání mezinárodní pracovní skupiny v Lucemburku došlo v diskusích o maximální státní podpoře k postupnému pokroku, když strany schválily definice „hodnoty vývozního kontraktu“, „ceny vývozního kontraktu“ a „hodnoty obchodního kontraktu“. Na 20. zasedání mezinárodní pracovní skupiny v Brasilii v září 2019 došlo k určitému sblížení stran ohledně maximálních lhůt splatnosti a financování projektů. V diskusích o lodní dopravě se dále došlo k částečné shodě v otázkách, jako je spolufinancování se soukromým sektorem, počátek úvěru a způsobilé náklady pro státní podporu. V žádné z těchto oblastí však nedošlo k plné shodě ohledně výsledků.

Podstatné navíc je, že se delegacím nepodařilo dosáhnout smysluplné shody v základních otázkách, které byly předmětem jednání. Ty se týkaly toho, jak zajistit transparentnost podmínek nabízených v rámci transakcí vývozních úvěrů, aby bylo možné prokázat soulad s pokyny; dostatečně širokého rozsahu působnosti; nutnosti zavázat se k dodržování mezinárodních standardů udržitelnosti dluhů. Navzdory intenzivním jednáním a tvořivému a v dobré víře vyvíjenému úsilí generální tajemnice zprostředkovat kompromis se od druhé poloviny roku 2019 ukázalo, že konsenzus v těchto otázkách není možný.

Tato neschopnost účastníků najít shodu na technické úrovni ohledně základních otázek vyšla poprvé najevo na 19. zasedání mezinárodní pracovní skupiny v Bukurešti v roce 2019. EU mimo jiné zdůraznila potřebu přesunout diskusi z technické na politickou úroveň a pokusit se tak překonat patovou situaci. Další neformální jednání v Brasilii v září nepřinesla žádný pokrok. Dne 21. ledna 2020 vzala situaci na vědomí Rada Evropské unie.

*Zasedání mezinárodní pracovní skupiny na vysoké úrovni*

Další schůzka mezinárodní pracovní skupiny se uskutečnila na úrovni náměstků ministrů (generálních ředitelů) dne 10. července 2020 a jejím cílem bylo projednat možnosti k překlenutí zásadních rozdílů, aby se mohla otevřít technická jednání. Před zasedáním byla

[5] https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-and-10-other-members-suspend-participation-negotiations-international-working-group-export-2020-11-19_en

snaha dohodnout se na společném prohlášení, které by schválilo další postup v hlavních otázkách. Ani v prohlášení, ani na samotném zasedání se však nepodařilo nalézt shodu.

To vedlo k tomu, že skupina členů mezinárodní pracovní skupiny – Austrálie, Brazílie, Kanada, Evropská unie, Japonsko, Korea, Nový Zéland, Norsko, Švýcarsko, Turecko a Spojené státy – pozastavila svou účast na technických jednáních mezinárodní pracovní skupiny. Tito členové vydali 19. listopadu 2020 k situaci veřejné prohlášení.[6] V prohlášení se uvádí, že „pokud jde o závazky v [...] hlavních otázkách, po osmi letech konzultací se postoje členů mezinárodní pracovní skupiny stále výrazně rozcházejí“. Prohlášení rovněž uvádí, že signatáři nejsou schopni „odůvodnit další účast na technických jednáních mezinárodní pracovní skupiny, dokud členové nepřijmou nezbytné závazky na vysoké úrovni, díky nimž bude možné technická jednání obnovit“.

Signatáři prohlášení však jasně uvedli, že „během tohoto pozastavení dalších technických jednání budou nadále ochotni zvážit důvěryhodné návrhy, zejména v oblasti transparentnosti, které předloží vlády členů mezinárodní pracovní skupiny k projednání na úrovni náměstků ministrů“. Rovněž oznámili, že jsou ochotni v budoucnu posoudit, zda jsou vhodné podmínky pro obnovení jednání, a zvážit nové zasedání mezinárodní pracovní skupiny na vysoké úrovni na úrovni náměstků ministrů, budou-li to okolnosti vyžadovat.

V této souvislosti Komise a Rada každoročně na konci let 2021, 2022 a 2023 posuzovaly, zda došlo k jakémukoli vývoji, který by odůvodňoval svolání nového zasedání na vysoké úrovni za účelem projednání případného oživení mezinárodní pracovní skupiny. Všechny tyto přezkumy dospěly k závěru, že nebyly splněny nezbytné podmínky, a zejména že žádná z vlád členů mezinárodní pracovní skupiny nepředložila žádný návrh týkající se některé ze základních otázek. Další přezkum je plánován na konec roku 2024.

Komise bude Evropský parlament náležitě informovat o novém vývoji.

[6] https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-and-10-other-members-suspend-participation-negotiations-international-working-group-export-2020-11-19_en